

АДЫГЭ МАКЪ

Голос
адыга

кышгэжыагызу кыдылы
кышгэжыагызу кыдылы
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

АР-м иминистрэхэм я Кабинет зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэм тхьамэтагъор шызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклуцынэ Аслъан. Юфтхьабзэм хэлэжыагъэх Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм ипрокурор шхьалэу Василий Пословскэр, муниципальнэ образованиехэм, къулыкъу ыкӀи ведомствэ зэфэшхьафхэм япачэхэр, нэмыкӀхэри.

тедзэу афатӀупшыщым зэрэхагъэхуагъэр Д. Долэм кылуагъ. Джащ фэдэу хэбзэлахь ыкӀи мыхэбзэлахь хахъоу республикэм изэхэуытыгъэ бюджет кыихьэрэр нахьыбэ шыгъэным фэларышлэрэ планэу 2016 — 2018-рэ ильэсхэм ательытагъэм кыихиуытыгъэр юфтхьабзэхэм язэшлохын фэгъэхьыгъэу финансхэмкӀэ министрэр къэгущылагъ ыкӀи мы ильэсымкӀэ пшъэрылхэр кыгъэнэфагъэх. Анахь шхьалэу ипсалъэ кышчыгъэщыгъэр хьакъулахьхэр икӀоу угъоигъэнхэр, хэбзэгъэуцугъэм диштэу цыфхэм ялэжыапкӀэ игъом ятыгъэныр, нэмыкӀхэри арых.

гъэхэр, кыдэтлытэнхэ фае. Хэбзэлахьхэм ягъоин мэхьанэшхо иӀ, арышь, бюджетым хэхьоныгъэхэр ышынхэмкӀэ амалэу шыӀэр зэкӀэ дгъэфедэн фае. Гушылэм пае, республикэм иль чыгъухэр зэкӀэ реестрэм хэтхэгъэнхэм, ахэм хьакъулахьхэр къакӀэлонхэм тынаӀэ тедгъэтыщт. Ащ даклоу, Адыгеим шыпсэхуэрэм ящыӀэкӀэ-псэхуӀэ нахьышлу шыгъэныр пшъэрылхьагъ, — кылуагъ Тхьаклуцынэ Аслъан. Джырэ уахътэм инвестициехэр нахьыбэ шыгъэнхэм, бизнес гупчэхэм ыкӀи инкубаторхэм ялофшӀэн шуагъэ кытэу гъэлсыгъэным мэхьанэшхо зэрӀлэр Къумпыл Муратэ ипсалъэ кышчыгъэщыгъэ. Ащ даклоу ӀэкӀыбым кышчыдагъэ-кыӀэр продукциер тэтыехэмкӀэ зэблэхуыгъэным фэгъэхьыгъэ программэм игъэцӀкӀэни пстэуми анаӀэ тырагъэтын зэрэфаем кышчыуцугъ. (ИкӀух я 2-рэ н. ит).

Бюджетым, унэгъо политикэм, нэмыкӀ юфыгъохэми атегушчылагъэх

Апэрэ юфыгъоу зэхэсыгъом кышчалэтыгъэр АР-м ихэбзэгъэуцугъэу «Адыгеим иреспубликэ бюджет фэгъэхьыгъ» зыфилоу 2016-рэ ильэсым тельытагъэм игъэцӀкӀэн ары. Мыщ епхыгъэу къэгущылагъ Адыгеим финансхэмкӀэ иминистрэу Долэ Долэтбий. Ащ кызырӀуагъэмкӀэ, хэбзэлахьэу аугъойхэрэр, республикэ бюджетым кыихьэрэ хахъохэр нахьыбэ шыгъэнхэр мы уахътэм пшъэрылхьагъэу цыт. Ащ пае гъэцӀкӀэло хэбзэ къулыкъу-хэм, муниципальнэ образова-

ниехэм, ащ фэгъэзэгъэ къулыкъу пстэуми ялофшӀэн агъэлышын фаеу ылытагъ. Министрэм кызэрэуыгъоигъэхэр зэрэцигъэгъозагъэхэмкӀэ, республикэм еж фэдэу кыихьыжырэм ипроценти 10 е сомэ миллион 723-рэ бюджетым шыкӀэщт. 2015-рэ ильэсым дефицитыр сомэ миллиардым ехуштыгъэ. Мы аужырэ ильэси 9-р пштэмэ, республикэ бюджетым хахъоу ышыгъэр фэди 4,3-кӀэ нахьыбэ хуыгъэ. Ильэсэу тызхэтыр кыныштыми, муниципальнэ образованиехэм ахьщэ

— Бюджетым игъэпсын тытегушчыӀэ хуэмэ, лъэныкӀо пстэури, анахьэу муниципальнэ образованиехэм яшӀоигъоны-

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и УКАЗ

ШытхьуцӀэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфилоурэр **Т.Б. Ацумьжым фэгъэшъошэгъэным ехьылагъ**

Искусствэм изегъэушъомбгъун илахь зэрэхишхьыэрэм фэшӀ шытхьуцӀэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфилоурэр **Ацумьжэ Тембот Байзэт ыкъом** — культурэмкӀэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу И.Ш. Цэим ыцӀэ зыхьырым» драммэмкӀэ иартист фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКӀУШЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ, мезаэм и 16, 2016-рэ ильэс N 12

Ильэс 73-рэ хуыгъэ

Хэгъэгу ззошхом ильэхъан Адыгеим нэмыц-фашист техаклохэр рафыжыыхи, шхьафит зашыжыгъэр мезаэм и 18-м ильэс 73-рэ хуыгъэ. Хабзэ зэрэхуыгъэу, ащ фэгъэхьыгъэ автопробег республикэм цызэхашэгъагъ. Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Советрэ ДОСААФ-м икьутамэу АР-м цыӀэмрэ ащ кӀэщакӀо фэхуыгъэх.

ДзэкӀолӀхэм ясаугъэтэу Мыекъуапэ дэтым ар шырагъэжыагъ. Юфтхьабзэм хэлажэхэрэм къафэгущуагъ АР-м и Лышхъэу Тхьаклуцынэ Аслъан. — Адыгеир шхьафит зышашыжыгъэ мафэр ильэс къэс хэдгъэуныфкыныр, кыихэдгъэщыныр пшъэрылхьагъэу тилэхэм ащыщ, — кылуагъ ащ. — Тинепэрэ мафэ мамырыным пае тидзэкӀолӀхэм лыхъужыныгъэу зэрэхьагъэр кыиткӀэхуыгъэрэ лӀэужхэм икӀоу алыгъэлэсыгъэнымкӀэ ащ мэхьанэ иӀ. Сыд фэдиз тешлагъэми, цыф лъэпкъым ар шыгъушэ хуыцтӀэ. Юфтхьабзэм изэхэщаклохэм зэрэфэрээр Лышхъэм кыихыгъэщыгъ, гъоу мафэ теханхэу къафэлъэуагъ.

Автопробегым хэлажэхэрэр мы мафэм Теуцожь районым икьуаджэхэу Гъобэкъуае, Пэнэжыкыуае, нэужым Адыгэкъалэ ыкӀи ащ хахьэрэ псэупӀэу Хьалъэкъуае, ТэхьутэмыкӀо районым икьуаджэхэу Шынджые, Тэхьутэмыкыуае ащылагъэх. Ахэм ащыпсэхуэрэм зэлу-кӀэгъухэр адашыгъэх, нэмыкӀ юфтхьабзэхэри ащызэхашагъэх, Хэгъэгу ззошхом ильэхъан лыхъужыныгъэу зэрэхьагъэр, хэклодагъэхэр агу къагъэкӀыжыгъэх.

Автопробегым хэлажэхэрэр зегъэ-кӀуатэхэм ыуж АР-м и Лышхъэу Тхьаклуцынэ Аслъан дзэкӀолӀхэм ясаугъэт еклолагъ. АР иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, Къэралыгъо Советым

— Хасэм идепутатхэр, федеральнэ ыкӀи республикэ къулыкъухэм, ведомствэхэм япачэхэр, организацие зэфэшхьафхэм ялыкӀохэр ащ игъусагъэх. ТидзэкӀолӀхэм Хэгъэгу ззошхом лыхъужыныгъэу шызэрэхьагъэр, ащ хэклодагъэхэр, Адыгеир шхьафит зышашыжыгъэхэр агу къагъэкӀыжыгъэх, шхьащэ афашыгъ. АР-м и Лышхъэу къэгъэгъэ блэрыр Егъэшлэрэ машӀом кӀерилхьагъ. Нэужым Хэгъэгу ззошхом хэклодагъэхэм зы такыкӀрэ афэшшыгъуагъэх. 1943-рэ ильэсым ищылэ мазэ фашистхэр Адыгеим рафыжыныхэу рагъэжыгъагъ. Мыекъопэ районым ипсэупӀэу Дахьор апэ шхьафит ашыжыгъ. Нэужым тидзэхэр Мыекъуапэ, Мыекъопэ, Джэджэ, Кошхьэблэ ыкӀи Шэуджэн районхэм адэхьагъэх. Красногвардейскэ районыр мезаэм и 2-м, Теуцожь районыр и 4-м шхьафит ашыжыгъэх. Мезаэм и 18-м тидзэхэр ТэхьутэмыкӀо районым нэсыгъэх ыкӀи мы мафэм фашист техаклохэр Адыгеим рафыпагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Бюджетым, унэгъо политикэм, нэмыкI юфыгъохэми атегушчылагъэх

(ИкIуэх).

БлэкIыгъэ ильэсым республикэр къыныгъохэм яолагъ нахь мышIэми, социальнэ пшъэрылхэр зэкIэ зэшлохыгъэ зэрэхуыгъэр, ащ даклоу мы ильэсым юфышхо ашIэн фаеу къазарапышчылыр Премьер-министрэм къылуагъ.

Къэралыгъо унэгъо политикэр гъэцэкIэгъэнымкIэ республикэм щызэшлуахырэм, мы лъэныкъомкIэ 2010 — 2015-рэ ильэсхэм къаклоцI юфуу ашIагъэм изэфэхьысыжхэм къащыуцугъ ЗАГС-м и ГъэорышIапIэу АР-м щылэм ипащэу Яхьулэ Тэмарэ. Пашэм къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, 2015-рэ ильэсым Адыгеим сабыл 5686-рэ къышхыгъэу атыгъ, 2014-рэ ильэсым егъэпшагъэмэ, ар 101-кIэ нахь макI. Мы аужырэ ильэси 6-р пштэмэ, къэхъухэрэм япчъагъэ епхыгъэ гурыт къэгъэлъэгъонымкIэ блэкIыгъэ ильэсыр анахь дэигъ. Ылэрэ ильэсым къэгъэлъэгъонэу ялагъэм егъэпшагъэмэ, сабыеу къэхъухэрэм зыщынахыбэр Адыгэкъал, Мыекъопэ, Джэдэжэ, Тэхьутэмькыое районхэр арых. Адрэ муниципальнэ образованиехэм ащылэ ЗАГС-хэм яотделхэм сабыир къызэрэхуыгъэм фэгъэхьыгъэ актэу ащатхыгъэхэм япчъагъэ къышчылагъ. Джащ фэдэу блэкIыгъэ ильэсым унэгъуакIэ зышIэнэу атыгъэхэм япчъагъэ 2792-рэ, ащ

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

даклоу зэгуатхыкIыжыгъэхэр 1581-рэ мэхуэх. 2010 — 2014-рэ ильэсхэм изэфэхьысыжхэм къызэрагъэлагъорэмкIэ, зэшхъэгъусэхэр зэрэзэхэкIыжыгъэхэм ушхъагъэу шхъалэу афэхуыгъэр ахэм азыфагу ильэ зэгурышIоныгъэр укыуагъэ зэрэхуыгъэр ары. 2015-рэ ильэсым ар зэблэхуыгъэ хуыгъэ, нахыбэмэ къызэралуагъэмкIэ, емыгупшысэхэу унагъо зэрашагъэм ар ылапс. Цыфым идунай зэрихъожыгъэм епхыгъэ акт 5858-рэ атыгъ, 2014-рэ ильэсым егъэпшагъэмэ, ар 98-кIэ нахь макI. ГъэорышIапIэм ипащэу къызэрилуагъэу, граждан актхэм якъэралыгъо регистрацие епхыгъэ полномочиехэр зэралэ-

кIэлхэм даклоу, унагъом институт гъэпытэгъэным, ащ мэхъанэу иIэм зыкыегъэлэтыгъэным юф дашIэ. Ащ пае программэ гъэнэфагъэ аштагъ, ащ къыдыхэлъытагъэу зэгуатхэрэм ыкIи сабыл къэхъуагъэ кIэлхэм ярегистрацие, сабыибэ зэрыс унагъохэм, ильэсыбэ къэзыгъэшIагъэхэу зиубилей хэзыгъэунафыкIыхэрэм, нэмыкI хэми афэгъэхьыгъэ мэфэклI офтхъабзэхэр зэхашэх. Пэтху-лутхуым ыкIи гриппым альэныкъокIэ негэ эпидемиологическэ юфхэм языхтэ зыфэдэм, гриппыр цыфхэм къымыутлэнэм фэшI 2016-рэ ильэсым вакцинациер зэрэзэхашэщымкIэ планэу щылэм къытегушчылагъ

АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымкIэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем. Ащ къызэрилуагъэмкIэ, 2016-рэ ильэсыр къызыхагъэм къышчыулагъэу пэтху-лутхуыр ыкIи гриппыр нэгбгъэр 11988-мэ къызуыгъэу республикэм шагъэунафыгъ. Ащ щыцэу гриппыр 378-мэ къыутлэлагъ, нэгбгъэр мини 10-м тельытагъэмэ, узыр къызыхагъэщыгъэхэр 268,5-рэ мэхуэ. БлэкIыгъэ ильэсым мыщ фэдэ иуахтэ егъэпшагъэмэ, ар процент 72,1-кIэ нахыб. ОРВИ-р ыкIи гриппыр къызэузыгъэхэр зэкIэ пштэмэ, ахэм япроцент 51,2-р зыныбжэ имыкыгъэхэр арых. Гигиенэмрэ эпидемиологиемрэкIэ Гупчэу республикэм

щылэм ушэтын 11483-рэ зэхышагъ, ащ изэфэхьысыжхэм къызэрагъэлагъэуагъэмкIэ, ауплэкIугъэ цыфхэр зэкIэ пштэмэ, ахэм япроцент 38,1-м пэтху-лутхуыр е гриппыр ялэу агъэунафыгъ. Щылэ мазэм ияцэнэрэ тхъамафэ юфхэм языхтэ дэй дэдэ хуыгъагъэ, эпидемиологиемкIэ шапхъэу щылэм игъунапкъэ республикэр шлокыгъагъ. Ащ къыхэкIыкIэ унашэ ашыгъагъ республикэм ит гурыт еджаплэхэр, кIэлэцыкIу ыгъыплэхэр охтэ гъэнэфагъэм зэфашынхэу ыкIи мэзаем и 3-м нэс учреждением юф ашIагъэп. Ащ ишлуагъэкIэ, сымаджэ хуыгъэ сабылхэм япчъагъэ фэди 1,7-кIэ нахь макIэ хуыгъэ. Мы уахтэм медицинэ ыкIи аптечнэ организациехэм ялофшIэн зэрэзэхашэрэр, цыфхэм Iэпылэгъу зэрэфэхьуэхэрэр уплэкIугъэнхэм, Iээгъу уцхэр икъоу ательхэмэ, ахэм ауасэ дамыгъэклоеным афэгъэхьыгъэ офтхъабзэхэр АР-м ипрокуратурэрэ республикэм ипрофильнэ министрствэрэ рагъэклокIыгъэх. Мы лъэныкъомкIэ гумэкIыгъохэр щылагъэх, гушылэм пае, медицинэ маскэхэр аптекахэм икыу фэдизу ательыгъэхэп, ахэм ауаси хэпшыкIэу къалэтэу къыхэкIыгъ. Республикэм ипащэхэм пшъэрылхэу къагъэуцугъэм диштэу, а гумэкIыгъор псынклэу дагъэзыжын альэкIыгъ. АР-м псауныгъэр къэхуымэгъэнымкIэ и Министрствэ ипэшIорыгъэш план къызэригъэнафэрэмкIэ, ыпшэкIэ зигугъу къэтшыгъэ уцхэр цыфхэм къымыутлэнхэм фэшI 2016-рэ ильэсым Адыгеим щыпсэурэ нэгбгъэр мини 130-рэ фэдизмэ вакцинахэр ахалхъанхэу агъэнафэ. Гриппым пэшIуеклорэ Iээгъу уцхэм япчъагъэ нахыбэ шыгъэн зэрэфаер зэрыхтэхэу лъэу тхылыр федеральнэ профильнэ министрствэм Iэклагъэхьагъ.

— Адыгеим щыпсэурэ нэгбгъэр пэпчэ медицинэ Iэпылэгъур, ищыкIэгъэ Iээгъу уцхэр Iэклэхъанхэм, фэлэ-фашIэхэм, вакцинахэм ауасэ дэмыкIоеным, тицыфхэр къэтыхуымэнхэм талыплэн фае, — къылуагъ Тхъаклушынэ Аслан.

Культурэм хэхъоныгъэхэр ышIэнхэм ипрограммэу 2014 — 2018-рэ ильэсхэм ательытагъэм игъэцэкIэн зэрэлагъэкуатэрэр аужырэ юфыгъоу повесткэм итыгъ. Мыщ фэгъэхьыгъэу къэгъушчылагъ министрэу Къулэ Мыхъамат.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

КIэлэеджакIохэм ашлогъэшIэгъоныгъ

1942-рэ ильэсым, шышхъэулым Мыекъуапэ фашистхэм аштэ-

гъагъ. Мэзихым къыклоцI къалэм дэт промышленнэ предприятие

БзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжэ языгъэхьырэ Федеральнэ къулыкIуым и ГъэорышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэр кIэщакIо фэхъуи, Мыекъуапэ илицеуу N 19-м ия 2-рэ класс ис кIэлэеджакIохэм апае «Лыхъужьныгъэм иурок» афызэхашагъ. Нэмыц-фашист тегахIохэм тидзэхэр апэуцужьхи Мыекъуапэ шхъафит зашыжыгъэр ильэс 73-рэ зэрэхуырэм офтхъабзэр фэгъэхьыгъагъ.

инхэр, симэджэщхэр, еджаплэхэр, клубхэр, тхыледжаплэхэр пным зэхигъэтэкыуагъэх. Мамыр цыф мини 4-м еху аукыгъ, ахэм янахыбэр кIэлэцыкIуэх, нэжэ-лужьых ыкIи бзылфыгъэх.

Хэгъэгу зэошхор тарихым зэрэхъагъэр, ащ къэбарэу пылхэр ГъэорышIапIэм икыулыкыушIэхэм кIэлэеджакIохэм

къафалотагъэх ыкIи ащ фэгъэхьыгъэ кинон рагъэплыгъэх. Тичыгогу Лыхъужьхэу Андырхое Хъусенэ, Женя Поповым ясурэтхэр къарагъэлъэгъухээ, лыблэнагъэу зерахъагъэр къафалотагъ. Джащ фэдэу зэо ильэсхэм Мыекъуапэ итеплэ зыфэдагъэм шагъэгозагъэх, заом икIэлэцыкIуэхэм афэгъэхьыгъэ мультфильмэу «Вос-

поминание» зыфилорэм рагъэплыгъэх.

БзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжэ языгъэхьырэ Федеральнэ къулыкIуым и ГъэорышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкIуэр АР-м иуголовнэ-гъэцэкIэкло системэ иэкспонатхэр зычIэлъ музеймрэ къагъэхъазырыгъэхэ видеокъэтынхэм яшлуагъэкIэ, урокыр гъэклэрэклагъэу, дахэу рагъэклокIыгъ.

«Лыхъужьныгъэм иурок» гъэшIэгъоныгъ. УпчIэхэм яджэуапхэр кIэлэеджакIохэм IупкIэу къыратыжыгъэх, усэхэр, ордэхэр къалуагъэх.

БзэджэшIагъэ зезыхьагъэхэм пшъэдэкIыжэ языгъэхьырэ Федеральнэ къулыкIуым и ГъэорышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкIуэ.

ГъашI зIэм лIэныгъэ иI. Цыфыр опсэфу гъогу дахэу кыкIугъэр ежъ шымыIэжъми, бэрэ ащымыгъушъжъэу кыкIы. Сыдигъуи зидунай зыхъожьыгъэм игугъу пшIыныр, ащ укыфэтхэныр кыин. Ау етIани а цыфым гъогу шIагъоу кыкIугъэр, гъахъагъэу иIэхэр зызэфIхысыжъхэIэ, гукъэIыжъхэм уахэхэ, ащ гугъэ кыуеты, кIуачIэ кыпхелъхэ. Адыгэ гушыIэжъым кызырIоу, «Цыфыр лIэми ищытху къэнэ».

ЫцIэ къепIонэу кыылэжъыгъ

Просвещением инароднэ отлчникэу, иофшIэным иветеранэу, къуаджэу Блащэпсынэ икIэлэегъэджэ гъэшIуагъэу Индрис Казбек Хъасамбий ыкIор псаоу шыIагъэмэ, ыныбжъ непэ ильэс 70-рэ хъуштыгъэ. Казбек 1946-рэ ильэсым къуаджэу Блащэпсынэ имэкъумэщ унэгъо Iужъу (зэш-зэшпхъоу 7 хъуштыгъэх) кыкIухъагъэ. Яблэнэрэ классыр кызыеухым, Андирхъое Хъусенэ ыцIэ зыхырэ кIэлэегъэджэ училищым чIэхъагъ. Апшэрэ гъэсэнэгъэ зэригъэгъотынэу дэгүлэщтыгъэ, ау мылкъу кыныгъохэм къахэIэу, очнэу еджэн ыльэкIыгъэп. Арэу щытми, Натырбые гурыт еджапIэм иоф щышIээ, 1965-рэ ильэсым Адыгэ къэралыгъо кIэлэегъэджэ институтым хысапымрэ физикэмрIэ ифакультет заочнэ шыкIэм тетэу кыуыжъыгъ.

Ильэситфым кыкIоцI иофшIэн гуетыныгъэшхо фырилэу, шIу ыльэгъоу, фэшъыпкъэу Натырбые еджапIэм зэрэщылэжъагъэм гу кылыати, кIэлэегъаджэхэм якомсомол организации пэцэныгъэ дызэрехъанэу агэнэфагъ. Пуныгъэ иофым ыльэныкIокIэ кIэлэегъаджэхэм иофшIэнышхо Казбек адызэрехъэщтыгъэ. Ащ иофшIэн еклоIакIэу фырилэм кыкIэхэу, кыдэлажъэхэрэм шъхэIкIэфэныгъэ кыфашыщтыгъ. КIэлэегъэджэ иофшIэным нэмыкIэу, футболыр лъэшэу икIэсагъ, еджэпIэ ыкIи колхоз командэхэр ыгъасэщытыгъэх.

1969-рэ ильэсым комсомолым и Кошхэблэ райком и Пленум изэхэсыгъо ятIонэрэ секретарэу Казбек шыахадзы. Ащи чанэу зыкыщегъэIагъо

ыкIи 1971-рэ ильэсым РК КПСС-м ибюро иунашъокIэ Блащэпсынэ гурыт еджапIэм пуныгъэ иофымкIэ завучэу иоф ышIэнэу агъаIо. Ащыгъум пионер ыкIи комсомол организациехэм ялофшIэн дэгъоу хэзышыкI цыф ящыкIэгъагъ. Сыда Iомэ пуныгъэм ыльэныкIокIэ еджапIэм щыкIагъэхэр фэхъуагъэх.

Нэужым иуахътэ къэси, дзэ кыулыкъум ащагъ. Ильэсым кыкIоцI полкым икомсомол организации исекретарь иIэпыIэгъоу Семипалатинскэ кыулыкъур щыкIыгъ. Ащ ыуж икIоджэ гупсэ кыгъэзэжъи, хысапымкIэ кIэлэегъаджэу еджапIэм Iухъагъ. 1976-рэ ильэсым егъэджэн-пуныгъэ иофымкIэ директорым игуадзэу, 1977-рэ ильэсым директорэу агъэнафэ. Ильэс 20-рэ иофшIэн фэшъыпкъэу еджапIэм пэцэныгъэ дызэрехъагъ. Егъэджэн-материальнэ базэм хэхьоныгъэхэр егъэшыгъэнхэм, зыщеджэщтхэ классхэм языхтэ нахышIу шыгъэным ар мыпшъыжъэу аужитыгъ. Ащ даIоу, внекласснэ иофшIэнхэр, предмет зэфэшъхъафхэмкIэ олимпиадэхэр, спорт зэнэкъокъухэр еджапIэм щызэхыщтыгъэх. Район, хэку зэнэкъокъухэм ренэу хагъэунэфыкIырэ чыпIэхэр еджапIэм къащыдихыщтыгъэ. КIэIэу къепIон хъумэ, Блащэпсынэ гурыт еджапIэр районым имызакъоу, хэкуми Казбек къащыдихыщтын ыльэкIыгъ. ЕджапIэм мызэу, мыIоу социалистическэ зэнэкъокъухэм текIоныгъэр къащыдихыгъ. АщкIэ директорым IэпыIэгъушхо кыфэхъуыгъэхэм ащыщых завучхэу Болэкъо Нинэ, Хымыщ Казбек, Вэрэкъо

жъагъэу лъэпкъ шэн-хабзэхэмкIэ кIэлэеджаIохэм пуныгъэ тэрэз зэрарагъэгъотыщтым, ащкIэ гумэкIыгъоу къэуцухэрэм ядэгъэзыжъын яшыпкъэу иоф дашIагъ.

1996-рэ ильэсым «УФ-мкIэ ильэсым идиректор» зыфилорэ цIэ лъапIэр кыфагъэшъошагъ. Ащ ренэу дисциплинэм, иофшIэным игъэпсыкIэ мэхъанэшхо аритыщтыгъ ыкIи ренэу ылоштыгъэ: «Дисциплинэ зыдэщымыIэм зи дэгъу щыIэп». Iэпэлэсэнэгъэшхо зыхэлъ кIэлэегъаджэу ыкIи психолог дэгъоу ар щытыгъ. КIэлэеджаIо пэпчэ еклоIакIэ тэрэз кыфигъотыщтыгъ, тым фэдэу ыналэ зэратетыр кIэлэцIыкIухэми зэхашIэщтыгъэ. ИофшIэгъухэмкIи, ежъ ышъхэIкIи теубытэгъэ пытэ зыхэлъ цыфэу щытыгъ. Пхъэшагъэми, зэфагъэ хэлъыгъ, зыми иягъэ ригъэкIыщтыгъэп. ИлахыI гупсэхэм анэмыкIэу,

унагъохэр яIэх, зэгурылохэу, ятэ игъашIэ ящысэтехыпIэу игъоу рэкIох.

Иныбджэгъу шыпкъэу щытыгъэ Хымыщ Казбек ащ пае кытылуагъэр мары:

— *Зы лъэныкъомкIэ, зидунай зыхъожьыгъэ ныбджэгъум укытегушIэныр кыин, ау етIани ар зэрэщымыгъушъэрэр, игугъу дахэIэ зэрашырэ гущIуагъоу щыт, ащ гу кIуачIэ кыпхелъхэ. Казбек синыбджэгъу дэдагъ. Апэ ян ары сшIэщтыгъэр. Казбек ышнахыкIэхэр сэ езгъэджагъэх. Ахэм пуныгъэ иофымкIэ ашъхъащытыгъэр ян ары. Ятэу Хъасамбий цыф дэгъугъ, ар нахыбэу шыхэм апылыщтыгъ. Янэ цыф пхъашэу, ау зэфагъэ хэлъэу щытыгъ. СыкIэIаIэу иофшIэныр езгъэжъагъэти, Казбек янэ сэркIэ акыIлэгъоу щытыгъ, бэрэ ишIуагъэ кысыгъэкIыгъ. Казбек еджэныр кыуухи еджапIэм кызыегъэзэжъым, хысапымкIэ тIуми кIэлэегъаджэу иоф зэдэIаIагъ. Нэужым, 1977 — 1979-рэ ильэсхэм, ежъыр директорэу, сэ ащ сыригуадзэу цыхъэ зэфэтшIызэ, тызэщыгъуыжъызэ тызэдэлэжъагъ. ЕтIанэ сэ Игнатъевскэ гурыт еджапIэм директорэу сакъаIуи, ащи сыщэлэIэ Iэпэлэсэнэгъэу тIэIэIэмыкIэ тызэхъожьызэ, тиныбджэгъуныгъэ кыкIимычэу, тызэгурылоу иоф тшIагъэ. Нэужым шIэныгъэхэм защыагъэхэрэ республикэ институтым идиректорэу сакъаIуагъ, арэу щыт нахъ мышIэми, тизэныбджэгъуныгъэ кыкIичыгъэп, хэмыхъуагъэмэ.*

Казбек цыфылэгъэххо хэлъэу, нахыжъхэми, нахыкIэхэми узэрэдэзекIоштыр ышIэу щытыгъ. КIэлэегъэджэ училищым зыщыдэдэжъэгъэхэ Мамыекъо Кимэ, Унэрэкъо Пщымафэ иныбджэгъу шыпкъагъэх. Ахэм зэфыщытыкIэ дэгъоу зэфыряIэм сыщыгъозагъ. Пащэу зэрэщытыгъэм укыIпкъырыкIымэ, лытэныгъэ зыфашырэ цыфылэгъ. ИофшIэнкIэ пхъэшагъэ хэлъыгъ, пшъэдэкIыжъ зэрэIхын плъэкIыщтыр кыбгуригъаIоу щытыгъ. Ар бэмэ агу рыхыщтыгъэп, арэу щытми, зыми иягъэ ригъэкIыщтыгъэп.

ИофшIэгъухэр кызыериухуэмэщтхэм, ягугъу дэйкIэ зэрэмышыщтым пылыгъ. Зифэшъуашэу, зытефэу ыльытэхэрэм тынхэр къараригъэтыщтыгъэх. Ильфыгыици дэгъоу ыгъэсагъ, ригъэджагъ. ГукIэгъуныгъэшхо хэлъыгъ, хъари гущIуагъуи кыбдиггоштынхэ ыльэкIыныу щытыгъ, ышхэр сыдигъуи кыгъэгъунагъэх. Арышъ, Казбек ыцIэ дахэIэ къепIонэу кылэжъыгъэ шыпкъэ. Сыгу кьеожъэу дунаим зэрехыжъыгъэр.

Казбек Хъасамбий ыкIор еджапIэм идиректорэу зэрэщытыгъэм имызакъоу, физикэмкIэ ригъэджагъэхэм сэри сачыщ. ШIэныгъэ куу тигъэгъотыным даIоу, цыфылэгъэ дахэ тхэлъэу щыIэныгъэ гъогум тызэрэтыригъэхъащтми мыпшъыжъэу пылыгъ. Ащ кыгъэшIагъэм ифэшъошэ шъхэIкIафэр кылэжъыгъ, ар хэткIи зымыуасэ щыIэп. КIэлэегъэджэ гъэшIуагъэу, гъэсакIоу Казбек районым, республикэм, икIоджэгъухэм, иныбджэгъухэм, зэкIэ зышIэщтыгъэхэм непэ кызнэсыгъэм ащыгъушъэрэп, ишIэжъ агъэIапIэ. Ильэс пчъагъэм гъэхъагъэу ышыгъэхэр рэзэныгъэ хэлъэу агу къэкIыжъых. Хэтрэ цыфкIи ащ нахъ лъапIэ щыIэп.

СэмэгумкIэ апэрэу щытыр Индрис Казбек.

Эммэ, Шыгъуцэ Хъаджэбий.

ЕджапIэм кычигъэкIыгъэхэр къэралыгъом щызэлъашIэрэ апшэрэ еджэпIэ анахъ лъэшхэм ащеджагъэх, ащыщыбэр квалификация ин зилэ специалист хуыгъэх. Ахэм ахэтых врачхэр, кIэлэегъаджэхэр, юристхэр, мэкъумэщ хызмэтым испециалистхэр. Егъэджэн-пуныгъэм ыльэныкIокIэ иофшIэн дэгъоу ыкIи щытху хэлъэу зэригъэцакIэрэм фэшI еджапIэм идиректорэу Индрис Казбек пчъагъэрэ правительственнэ тынхэр кыфагъэшъошагъэх. Ар СССР-м ыкIи РСФСР-м просвещениемкIэ яотличникыгъ. 1995-рэ ильэсым УФ-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъокIэ лъэпкъ еджапIэхэм хэхьоныгъэхэр ягъэшыгъэнхэмкIэ гумэкIыгъоу щыIэхэм альэныкIокIэ ЮНЕСКО-м ипиIотнэ площадкэу Блащэпсынэ гурыт еджапIэр агъэнафэагъэ. Ащ кыщегъэ-

иофшIэгъухэр, кIэлэеджаIохэр упчIэжъэгъу кыфэхъуштыгъэх, зыфаехэ джэуапхэр ахэм рагъотылэщтыгъэ. Цыф пэпчэ ишIуагъэ зэрэригъэкIыщтым пылыгъ, ащкIэ шыпкъагъэр зыльэпсэ гушIэлэхэр кыфигъотыщтыгъэх. Казбек шэн дэгъоу цыфым хэлъынхэ фаеу кыкIыгъэщыщтыгъэхэр иофшIэныр шIу ыльэгъуныр, шыпкъагъэ, цыфылэгъэ, шэн гъэтIылыгъэ иIэнхэр ары. Казбек ышхэм анахыжъэу щытыгъ ыкIи ахэм лъэшэу ыналэ атетыгъ. Ащ акылыгъэ зыхэлъ псалъэу ыкIи ушъеу арилоштыгъэм кIуачIэ къаритыщтыгъ, непэ кызнэсыгъэми ар ащыгъушъэрэп, ащ ильагъо тетэу рэкIох. Казбек ихъатыркIэ ышхэм лъэгъо дахэ щыIэныгъэм щыпхыращыгъ, ялофшIэнкIэ лъэгэпIэ гэнэфагъэхэм анэсыгъэх.

Казбекрэ ишъхэгуэсэу Марыетрэ сабыищ зэдапIугъ. Ахэр Анжел, Рустем, Саид. Щыми

Индрис Казбек иофшIэгъухэм ахэс.

ТИЗЭИУКИЭГЪУХЭР

Щысэшлур ильап

Медицинэ шэныгъэхэмкэ кандидатэу, отставкам шылэ полковникэу Цыклушо Аслъан Джыракъые кыщыцхыгъ. Общественнэ лофыгъохэм чанэу ахэлажэ. Ныбжыкэхэр тарихъым, шэн-хабзэхэм ащыгъэгъозэгъэнхэр ипшэрыль хэыхыгъэхэм ахелытэ.

— 1943-рэ ильэсым, мэзаем Адыгеим фашист техаглохэр рафыжыгъэх, — кьелуатэ Цыклушо Аслъан. — Хэгъэгъу зэошом ильэхъан Советскэ народымрэ ащ и Уэшыгъэ Клуачлэхэмрэ лыгъэгъу зэрэхъагъэр тарихъым егъаши хэклокэштэп. Пыйхэм язэхэкъутэн тыхэку щыцхэм ялахъэу халъхъагъэм шысэ тепхынэу щыт.

— Аслъан, Хэгъэгъу зэошом сыда анахъэу кыхэбгъэщы пшоигъор? Лыгъэм мэханэу ептырэм кытегушылаба.

— Адыгеим шаплугъэ нэбгыр мин 80 Хэгъэгъу зэошом хэлэжъагъ, мин 33-м еху фэхыгъэ. Советскэ Союзым и Лыхъужь щытхуыцэр хэгъэгъум щыц нэбгыр мин 11-м нахыбэмэ кьафауысгъ. Адыгеимкэ Лыхъужьэу тилэр маклэп. Адыги 7 Советскэ Союзым и Лыхъужь зэрэхъуыгъэм тыкытегушыла зыхъу-

клэ, тарихъ гъогоу кьэтклогъэм гуклэ кыфэтэгъэзэжы.

— Тинепэрэ уахътэ тарихъым кырауаллэрэм езэгыгъуаеу бэрэ кыхэклы. США-м идзэхэм Теклоныгъэр заом кыщыдахыгъэу кьэбархэр зэхэтэхы.

— Джары патриотическэ плуныгъэр нахышлюу зэхэцэгъэным тызыкыпылыр. Ныбжыкэхэм нахыбэрэ талуклэн фае, зэреджэхэрэ тхылъхэм ямэхъанэ зыкьегъэлэтыгъэныр апэрэ лофыгъохэм ащыт.

— Ильэс 37-рэ дзэклолп шьуашэр пщыгъэу кьулыкьур пхыгъэ. Адыгеим иветеранхэм я Совет итхьаматэ игуадзэу ущытыгъ. Ллэужхэр зэпхыгъэнхэмкэ хэклиплэу узылыхъурэмэ тащыбгъэгъозэнэу тыольэу.

— Сэ Хы флотым сыхэтэтыгъ, медицинэм сыфеджагъ. Кьулыкьур сшогъэшлэгъоныгъ. Ныбжы-

клэхэм шысэ зытырахыщыгъэхэм ацлэ кьесло шлоигъоу уахътэ кысэклу. Лыгъэ зезыхъагъэхэр бэ мэхъух. Анахъэу кыхэзгъэщынэу сызыфаер цыф кызэрыклохэу алытэхэрэр арых. Кызыщытхъужьхэрэп, лыгъэ шьыпкэ зэрэхъагъэми, кьэбар ашыныр кырагъэклурэп. Гуцылэм пае, Сьиджыхъ Хьазрэтбий тарихъ кьэбарэу ыгуоигъэр, тхылъэу кыдыгъэклыгъэр маклэп, отставкам шылэ офицер. Тхьа-

гъэпсэу Мэджыдэ контр-адмирал, ныбжыкэхэм алукулэныр шэнышлу фэхыгъ. Шэуджэн Казбек апэрэ лъагплэ зилэ капитан, ыкьуитлуи дзэм икьулыкьушлэх. Абрэдж Заури ащ фэд, ыкьуитлу флотым зэрэхэтым урыгушхонэу щыт.

— Аслъан, Дунэе Адыгэ Хасэм, тиреспубликэ иобшественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ягъэцэкклэкупхэм уахэт, диныр олэжы. Пшьэрылхэм ягъэцэклэн орыклэ сыда?

— Тхэкло цлэрылоу Мэщбэшлэ Исхьакъ ДАХ-м инахыжхэм я Совет итхьаматэу хадзыгъ. 2016-рэ ильэсыр Мэщбашлэм и Ильэсэу ДАХ-м изэхэсыгъоу шалъытагъ. Адыгэ быракъым, адыгэ шьуашэм, адыгэмэ я Ильэсыкэ афэгъэхыгъэ мэфэклэ зэхэхъэхэм, нэмыкхэм сахэлажэ. Сыпшьырэп, обшественнэ лофыгъохэм сигушъхэ клуачлэ кьалэты, ллэужхэм язэхэхъэхэм шылэныгъэр лъагъэклуатэу сэлъытэ.

— Уигухэлышлурэ Тхэм кыбдегъэхъух.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: Цыклушо Аслъан.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

Гьунапкъэм нэсыгъэр кыызэклакlorэп

«АГУ-Адыф» Мыекъуапэ — «Уфа-Алиса» Уфа — 38:32 (18:18, 20:14).

Мэзаем и 17-м Мыекъуапэ щешагъэх.

Зезыцагъэхэр: Андрей Бидагов, Руслан Ханмагомедов — Краснодар.

«АГУ-Адыф»: кьэлэпчэлутхэр: Кожубекова, Рябцева; ешлэклохэр, хьагъэм лэгуаор зэрэрадагъэм ипчъагъ: Портягина — 4, Грбавчевич — 4, Шичкина — 2, Никитина — 8, Исаченко — 7, Смоленцева — 4, Васильева, Шьэоцыкы — 1, Серадская — 6, Щербина — 1, Леминова — 1.

Ешлэгъур рагъэжъэным ыпэклэ Ольга Исаченкэм, Милица Грбавчевич, Анастасия Серадская, нэмыкхэм гуцылэгъу тафэхыгъ. Теклоныгъэр тикомандэ кыдыныным зэрэфэбэнэщтыр, «АГУ-Адыфым» зэхьокыныгъэу щыклохэрэм шлуагъэ кызыратыщтыр яеплыкэхэм кьахагъэщыгъ.

Ешлэгъур

Хьаклэхэр псынклэу апэклэ кьилыщыгъэх, пчъагъэр зэрэпкыкуатэрэм гумэклыгъохэр хэтлъагъоштыгъэх: 0:1, 5:5. «АГУ-Адыфым» икапитанэу О. Исаченкэр ухъумаглохэм ябэнызэ гупчэм ащыпхырэкы, хьагъэм

лэгуаор редзэ. М. Грбавчевич клуачлэр зэригъэфедэрэм даклоу, псынклэу мэгупшысэ. Кьэлапчэм лэгуаор зэрэидизагъэм лыпытэу кыызэклэкложышь, ухъумэн лофыгъохэр цыхъэшлэгъоу егъэцэклэх.

Наталья Никитинар «Ростов-Доним» кыхашыгъ. Виктория Шичкинар «Астраханочкэм» щешлэщыгъ, Мыекъуапэ кырагъэблэгъагъ. Пшьашъэхэр ищыгъэх, гандболым дэхагъэу хэльыр ешлэплэм кыщагъэлыгъо. Ошлэ-дэмышлэу апэклэ илынхэм, кьэлапчэм зеклэхэклэ «бырсырхэр кыщагъэтэджынхэм» фэхъазырых.

Анастасия Серадская лэгуаор

нахъ «ыгъэлаплэ» хьуыгъэ, сыдэу щытми, кьэлапчэм даорэп, ухъумаглохэм ябэнызэ, хьагъэм лэгуаор ридзэнымкэ хэклиплэхэр кьегъотых.

Апэрэ едзыгъор 18:18-у аухыгъ, ащ тигъэрэзагъэп. Зыгъэпсэфыгъо уахътэм тренер шьхьалэу Анатолий Скоробогатовым зэлуклэ зэхыцагъ, ухъумэн лофыгъохэр нахышлюу агъэцэклэнхэмкэ амалэу шылэхэм кьатегушылагъ. А. Серадская, О. Исаченкэм, Н. Никитинам, М. Шьэоцыклым, нэмыкхэм пчъагъэм хагъэхъуагъ. Бысымхэм теклоныгъэр кызырэдахыщымкэ упчлэ щымылэжы фэдэу уахътэ кызыыхэклым, тиешлэклохэр тренер шьхьалэм зэблихъуыгъэх. «Алисэм» ар ыгъэфеди, тикъэлапчэ лэгуаор заулэрэ кыдыдзагъ. Д. Ордузовар, В. Оганян, фэшъхьафхэри хьаклэхэм кьахэщыщыгъэх.

Опыт зилэ тиспортсменкэхэр икларыклэу ешлэплэм кызыехъэхэм, теклоныгъэр кызырэдахыщтыр пшлэнэу щытыгъ.

Пресс-зэлуклэр

«Уфа-Алисэм» итренер шьхьалэу Игорь Саранец кызырэлуагъэу,

командэр суперлигэм кыхэнэжыным фэбанэ. Теклоныгъэр кыдахын ямурадэу Мыекъуапэ кьэклогъагъэх. Клубым идиректор лэпылэгъу кьафэхъу, суперлигэм зыцагъэпытэн альэклищтэу мэгугъэх.

«АГУ-Адыфым» итренер шьхьалэу Анатолий Скоробогатовым кылотагъэм кыхэдгъэщырэп тикомандэ нахъ ищыклэгъэ ешлэклохэр кырыгъэблагъэх, теклоныгъэр зэрэфэбэнагъэр ары.

— Я 8-рэ чыплэр тэрклэ гьунапкъ, — кылуагъ А. Скоробогатовым. — Суперлигэм командэ 11 хэт, купым тыкызыэрэхэнэжыщтыр арэп тызэгупшысэрэр, апэ ит командиймэ тащыщэу зэлуклэгъухэм тапэкли тахэлэжъэн фае.

Н. Никитинам, О. Исаченкэм ешлэгъур агу рыхыгъ. Гандболыр зикласэхэр агъэгушлонхэм зэрэпылыгъэхэр кьытфалотагъ.

Еплыкэхэр

«Алисэм» метрибл тазыр дзыныр ыгъэцаклэзэ, гьогогъу 12 тикъэлапчэ кыдэуагъ. «АГУ-Адыфым» тазыр дзыгъохэр гьогогъуи 4 нылэп зэригъэцэклагъэхэр. Судьхэм фэгъэклотэнхэр тикомандэ кыфашыгъэхэу зыгорэхэм кьэбархэр агъэлухэу зэхэтхыгъэш, ащи ерэгупшысэх. «АГУ-Адыфым» фэгумэклыхэрэм ащыщэу Шьыжы Хьамидэ кызыэрэтилуагъэу, тикомандэ зэхьокыныгъэшлурэ щэклох, ауж кьинэрэмэ кьахэклижынын ыльэклищт.

Москва икомандэу «Лучым» очкоуи 8 ил, я 7-рэ чыплэм щыл. «Адыфым» очкоуи 6 ригъэкьугъ. Ижевскэ икоманди очкоуи 6 илэр. Ставрополь ыкли Уфа якомандэхэр ауж кьенэх.

Мэзаем и 24-м Адыгеим икомандэ Ставрополь щешлэщт, зэлуклэгъум мэхъэнэ ин етэты. «Адыфыр» гьунапкъэм тет, суперлигэм кыщызэклакло хьуцтэп.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыцагъэр ыкли кыдызэыгъэклырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкэ, лэжыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмкэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшэдэклижы зыхырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокезэтынхэмкэ ыкли зэлхы-лэсыкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чьылэ гьэлорышлэп, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкэ

пчъагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 89

Хэутыным узшыклэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 Зыщыклэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шьхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэжы Саид

Редактор шьхьалэм игуадзэр — пшэдэклижы зыхырэ секретары

Хьурмэ Хьусен